

ΑΠΟΦΑΣΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ (αρ. απόφασης 59.304,
ημερομηνίας 28/1/2004 τροποποίηση 2010)

**ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ –ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ»**

1. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟ – Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Η έκθεση σε τοξικές, περιβαλλοντικές ουσίες στο στάδιο της κύησης καθώς και κατά την παιδική ηλικία και την εφηβεία, είναι καθοριστική για την υγεία και την πνευματική και σωματική ανάπτυξη των παιδιών. Μπορεί επίσης να ευθύνεται για την εκδήλωση ασθενειών στην ενήλικη ζωή τους . Υπολογίζεται ότι τα παιδιά ηλικίας κάτω των 5 ετών, (10% του γενικού πληθυσμού) υπόκεινται στο 40% των επιπτώσεων στην υγεία από διαφόρους περιβαλλοντικούς παράγοντες..

Η βρεφική και παιδική ηλικία θεωρούνται οι πλέον τρωτές στην επίδραση των καρκινογόνων ουσιών και άλλων τοξικών ουσιών και περιβαλλοντικών παραγόντων και στην **ανάπτυξη και εξέλιξη των νόσων**. Τα παιδιά έχουν μεγαλύτερη έκθεση σε **τοξικές ουσίες**, δηλαδή μεγαλύτερη ημερήσια έκθεση ανά kg βάρους. Η έκθεση γίνεται μέσω της τροφής και του περιβάλλοντος . Επιπλέον **έχουν ατελείς ή μη ενισχυμένους μηχανισμούς άμυνας** (αδρανοποίησης /απέκκρισης τοξικών ουσιών) σε σχέση με τους ενήλικες.

Η παιδική ηλικία συνεπάγεται **ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης του οργανισμού, και κατά συνέπεια μεγαλύτερη ταχύτητα πολλαπλασιασμού των κυττάρων περιλαμβανομένων και των καρκινικών**. Ο ταχύς πολλαπλασιασμός των κυττάρων σε συνδυασμό με την ατελή άμυνα και τους σχετικά αδύναμους μηχανισμούς επανόρθωσης των προσβεβλημένων κυττάρων, επιταχύνουν τους ρυθμούς **ανάπτυξης του καρκίνου και άλλων ασθενειών**.

Ιδιαίτερα επικίνδυνη για τη σωματική , πνευματική ανάπτυξη των βρεφών και των παιδιών και την ευφυΐα τους , είναι η επίδραση των **ενδοκρινικών** διαταρακτών που παρεμβαίνουν και επηρεάζουν το ενδοκρινικό σύστημα που είναι ιδιαίτερα ευάλωτο στα αρχικά στάδια ανάπτυξης του παιδιού.

Για τους πιο πάνω λόγους η αποτελεσματική πρόληψη και προστασία του παιδιού έχει τεράστια ηθική, κοινωνική αλλά και οικονομική σημασία.

Το θέμα Περιβάλλον –Παιδί και η Υγεία του αποτελεί πλέον διεθνή προτεραιότητα και ευρίσκεται στην ημερησία διάταξη πολλών διεθνών επιτροπών. Συγκεκριμένα:

1. Το θέμα εμπίπτει στους άμεσους στόχους της στρατηγικής της Ε.Ε για το Περιβάλλον και Υγεία. Ειδικότερα προωθείται η έρευνα με στόχο την **πρόληψη και αντιμετώπιση των επιπτώσεων του περιβάλλοντος στο στάδιο της κύησης, στην παιδική ηλικία και την εφηβεία**. Τέτοιες επιπτώσεις είναι ο παιδικός καρκίνος, η λευχαιμία , οι αναπνευστικές

παθήσεις, αλλεργίες, το άσθμα, η αναστολή της ομαλής πνευματικής και σωματικής ανάπτυξη του εμβρύου και του παιδιού και τέλος οι επιδράσεις των ενδοκρινικών διαταρακτών. Σ' εξέλιξη ευρίσκονται:

- α) το πρόγραμμα «**βιοπαρακολούθησης**» των παιδιών με στόχους του:
- έγκαιρο εντοπισμό τυχόν αυξημένης έκθεσης των παιδιών σε τοξικές ουσίες καθώς και
 - έγκαιρο εντοπισμό των γενεσιουργών παραγόντων καθώς και των πρόδρομων σταδίων των πιο πάνω ασθενειών / ανωμαλιών,

β) το Ευρωπαϊκό δίκτυο για την μελέτη της **ευαισθησίας και έκθεσης των παιδιών σε περιβαλλοντικούς ρύπους που έχουν επίδραση στο γενετικό υλικό και ιδιαίτερα** ρύπους του εσωτερικού χώρου που δημιουργούνται από το κάπνισμα κλπ.

2. Στην τελευταία 56^η σύνοδο της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας το 2003 συζητήθηκε εκτενώς η ανάγκη δημιουργίας αποτελεσματικών μηχανισμών για μελέτη και έλεγχο των περιβαλλοντικών παραγόντων που επηρεάζουν την υγεία των παιδιών. Στην Σύνοδο αυτή συμμετείχε η **Υπουργός Υγείας** η οποία στην εισηγητική ομιλία της για το θέμα αυτό αναφέρθηκε στην ανάγκη για τη σύσταση στη Κύπρο **Ειδικής Εθνικής Επιτροπής που θα συντονίζει δράσεις πρόληψης ,ενημέρωσης και ενίσχυσης μηχανισμών** για αποτελεσματική προστασία του παιδιού από περιβαλλοντικούς κινδύνους .
3. Το θέμα απασχόλησε την Παγκόσμια Διακυβερνητική Διάσκεψη Χημικής Ασφάλειας στην Βανγκόγκ, 1-7 Νοεμβρίου 2003. Στις τελικές εισηγήσεις της διάσκεψης υιοθετήθηκαν ομόφωνα **ειδικές πρόνοιες σε σχέση με τα παιδιά που προτάθηκαν από την εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας** στη διάσκεψη, Ανώτερη Χημικό του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Οι χώρες της Ε.Ε. και οι πλείστες υπό ένταξη χώρες έχουν παράδοση στο θέμα και ανέπτυξαν έντονη δραστηριότητα ιδιαίτερα το 2003 που είχε κηρυχθεί ως έτος της υγείας του παιδιού. Η Κύπρος δεν έχει κατάλληλο μηχανισμό. Σε μερικούς τομείς χρειάζεται εξειδίκευση και εμπειρία ώστε να διαχειριστεί αποτελεσματικά και συντονισμένα το θέμα. Επομένως προκύπτει άμεσα η ανάγκη ενεργούς εμπλοκής στα εξελισσόμενα στην Ευρώπη Προγράμματα και αξιοποίησης της γνώσης και εμπειρίας για **τη μέγιστη δυνατή προστασία των παιδιών σε επίπεδο πρόληψης**

2. Εγκαθίδρυση Εθνικής Επιτροπής και Όροι Εντολής

Θεωρείται απαραίτητη η σύσταση Εθνικής Επιτροπής, ο ρόλος της οποίας είναι κατά κύριο λόγο συμβουλευτικός και συντονιστικός με τους πιο κάτω βασικούς όρους εντολής.

- 1) Να έχει την ευθύνη ετοιμασίας και συντονισμού της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) στο οποίο θα εντάσσονται όλες οι επιμέρους δράσεις σε εθνικό επίπεδο καθώς και οι δραστηριότητες της Κύπρου στις ομάδες και τα Προγράμματα της Ε.Ε., της Π.Ο.Υ. και άλλων διεθνών Οργανισμών. Απώτερος στόχος θα είναι :

- η ενίσχυση της πολυκλαδικότητας , συνεκτικότητας, συνέργειας και αποτελεσματικότητας όπως επίσης και της οικονομικότητας όλων των δράσεων καθώς και
 - η ενίσχυση των μηχανισμών **αξιοποίησης εξωτερικής (ιδίως από την Ε.Ε.) τεχνικής και οικονομικής βοήθειας.**
- 2) **Θα συμβουλεύει την Υπουργό Υγείας καθώς και άλλες αρμόδιες αρχές** σε θέματα σχετικών νομοθετικών και άλλων ρυθμίσεων καθώς και στην προετοιμασία θέσεων της Κύπρου στα διεθνή σώματα με επιστημονικά τεκμηριωμένες εισηγήσεις.
- 3) **Θα αποτελεί το Εθνικό Σημείο Αναφοράς και το φορέα** συνεργασίας για το θέμα Περιβάλλον -Υγεία-Παιδί με την Ε.Ε. την Π.Ο.Υ και άλλους διεθνείς οργανισμούς. **Θα προωθήσει ιδιαίτερα την συμμετοχή της Κύπρου στις σχετικές** επιτροπές , ομάδες εργασίας και τα ερευνητικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

3) ΕΙΣΗΓΗΓΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ –ΔΟΜΗ- ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

- Γίνεται η ακόλουθη εισήγηση: Να εγκαθιδρυθεί η Εθνική Επιτροπή με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Ο διορισμός του Προέδρου και των μελών θα γίνεται επίσης από το Υπουργικό Συμβούλιο μετά από εισήγηση της Υπουργού Υγείας. Ο διορισμός να είναι τριετούς διάρκειας.
- Αποτελείται από ειδικούς στο θέμα επιστήμονες από τον κυβερνητικό και ιδιωτικό τομέα οι οποίοι **μετέχουν υπό την προσωπική επιστημονική τους ιδιότητα.** Γραμματειακή στήριξη θα παρέχεται από το Υπουργείο Υγείας. **Προοδεύεται από το Υπουργείο Υγείας ή άτομο που το εκπροσωπεί.**

Τα μέλη θα επιλέγονται από κατάλογο επιστημόνων που εισηγούνται πέραν του Υπουργείου Υγείας οι ακόλουθοι φορείς: Υπουργείο Υγείας , Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Παιδείας και Πολιτισμού , το Πανεπιστήμιο Κύπρου , το Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής, ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος, η Παιδιατρική Εταιρεία και εκπρόσωπος των οργανωμένων συνόλων των γονιών.

Πέραν των μονίμων μελών της στις συσκέψεις της επιτροπής είναι δυνατόν να καλούνται ως παρατηρητές ανάλογα με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και άλλα πρόσωπα των οποίων η παρουσία κρίνεται αναγκαία ή και επωφελής.

- Η επιτροπή να ετοιμάζει και υποβάλλει ετήσια **το πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) και τον προϋπολογισμό της στην Υπουργό Υγείας για έγκριση.** Να επιδιώκεται η μέγιστη δυνατή κάλυψη του προϋπολογισμού από ξένη χρηματοδότηση (πχ Ε.Ε.). Το ΕΣΔ θα χαρακτηρίζεται από ευελιξία με δυνατότητες διαφοροποίησης ανάλογα με τις εξελίξεις και τις προκύπτουσες ανάγκες και προτεραιότητες.

Η Υπουργός Υγείας θα ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα ή και εκτάκτως για τη δραστηριότητα της Επιτροπής και τις ουσιαστικές αλλαγές στο ΕΣΔ.

Στα πλαίσια του συμβουλευτικού της ρόλου, η Επιτροπή να ετοιμάζει εισηγήσεις προς την Υπουργό Υγείας και κάθε αρμόδια αρχή επί σχετικών με το θέμα νομοθετικών και άλλων ρυθμίσεων.,

4) ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ (ΕΣΔ)

Υποβάλλεται ενδεικτικό πλαίσιο του ΕΣΔ. Το τελικό ΕΣΔ θα διαμορφωθεί μετά την συγκρότηση της Επιτροπής και θα υποβληθεί για έγκριση στην Υπουργό Υγείας

Ενδεικτικές δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης

- **Εντοπισμός όλων των σχετικών δραστηριοτήτων της Ε.Ε (ομάδες εργασίας , ερευνητικά προγράμματα, δίκτυα κλπ και προώθηση της ενεργού εμπλοκής της Κύπρου .**
 - Επίσημη ενημέρωση της Ε.Ε. για την ύπαρξη της Επιτροπής ως εθνικό κομβικό σημείο, δικτύωση και εγκαθίδρυση μόνιμου και αποτελεσματικού μηχανισμού επικοινωνίας και άμεσης ενημέρωσης.
 - Καταγραφή όλων των προγραμμάτων /ομάδων /δικτύων της Ε.Ε., αξιολόγηση των δυνατοτήτων και ιεράρχηση προτεραιοτήτων για συμμετοχή – Διάχυση των πληροφοριών προς εμπλεκόμενους φορείς
 - Προώθηση σε συνεργασία με όλους τους αρμόδιους φορείς και το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας μιας τεχνοοικονομικά βέλτιστης συμμετοχής της Κύπρου στη Ευρωπαϊκή δραστηριότητα.
- **Σύνδεση με τις δραστηριότητες της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας**
 - Επίσημη ενημέρωση της Π.Ο.Υ. για την ύπαρξη της Επιτροπής ως εθνικό κομβικό σημείο, δικτύωση και εγκαθίδρυση μόνιμου και αποτελεσματικού μηχανισμού επικοινωνίας και άμεσης ενημέρωσης.
 - Προώθηση της συμμετοχής και αξιοποίησης της παρεχόμενης τεχνικής και άλλης στήριξης.
- **Εντοπισμός αναγκών περαιτέρω εκπαίδευσης /εξειδίκευσης των λειτουργών Υγείας**
 - στη έγκαιρη διάγνωση κι αναγνώριση νόσων ή ανωμαλιών που σχετίζονται επιδράσεις περιβαλλοντολογικών επιδράσεων στα νεογνά και παιδιά,
 - στην ενίσχυσης της δυνατότητας μείωσης των επιδράσεων και αποτελεσματικής θεραπείας.
- **Σχεδιασμός και προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης των λειτουργών Υγείας σε συνεργασία με την Ε.Ε. και την Π.Ο.Υ**

- **Καταρτισμός σχεδίων παρακολούθησης και αντιμετώπισης των προβλημάτων υγείας των παιδιών.**

Θα επιδιωχθεί η ένταξη μας στο πρόγραμμα της E.E. Scale για να εφαρμοστεί **πρόγραμμα βιοπαρακολούθησης των παιδιών**. Το πρόγραμμα στοχεύει στη εγκαθίδρυση ενός συστήματος “Εγκαιρης Επισήμανσης-Early Warning” που θα στηρίζει τη διαμόρφωση αποτελεσματικής πολιτικής για το θέμα. Το πρόγραμμα βασίζεται σε ειδικές αναλύσεις βιοδεικτών που επιτρέπουν :

- **διαπίστωση τυχόν αυξημένης έκθεσης των παιδιών σε τοξικές ουσίες στο περιβάλλον τους (πχ λόγω καπνίσματος ή ψεκασμών σε αγροτικές περιοχές).** Έτσι παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησης των αιτιών, έγκαιρης ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης των γονιών και προώθησης αποτελεσματικής μείωσης
 - **εντοπισμό τυχόν ευαισθητοποιητικών γενετικών παραγόντων,**
 - **διαπίστωσης πρόδρομων σταδίων των νόσων και ιδιαίτερα του καρκίνου- έγκαιρη αντιμετώπιση**
- **Παροχή επιστημονικής και συμβουλευτικής στήριξης σε αρμόδιες αρχές και οργανωμένα σύνολα** για την λήψη επιστημονικά τεκμηριωμένων θέσεων και προώθηση αποτελεσματικών πολιτικών και παρεμβάσεων,
 - **Εγκαθίδρυση αποτελεσματικού μηχανισμού** ώστε να διασφαλίζεται ότι στη διαδικασία θέσπισης ορίων για τοξικές ουσίες, φυτοφάρμακα κ.ά και της εκτίμησης των σχετικών κινδύνων θα λαμβάνονται υπόψη η αυξημένη ευαισθησία και έκθεση των παιδιών στις τοξικές ουσίες. Ετοιμασία τεκμηριωμένων θέσεων,
 - **Ετοιμασία καμπάνιας διαφώτισης** του κοινού, των εκπαιδευτικών, των γονέων και των ίδιων των παιδιών για τους κινδύνους και τα μέτρα πρόληψης και προφύλαξης.

Η Υπουργός Υγείας που θα παρουσιάσει το θέμα και θα υποβάλει την πρόταση θα ζητήσει από το Υπουργικό Συμβούλιο

- α) Να εγκρίνει το διορισμό και τους όρους εντολής της Εθνικής Επιτροπής «Περιβάλλον-Παιδί και η Υγεία του»
- β) Να εγκρίνει το πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης
- γ) Να διορίσει τον Πρόεδρο και τα μέλη της Εθνικής Επιτροπής ως ακολούθως:
 - Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου: Πρόεδρος, Ανώτερη Χημικός, Γενικό Χημείο του Κράτους
 - Δρ Ρίτα Κωμοδίκη Α΄ Λειτουργός Υγείας, Υπουργείο Υγείας
 - Δρ. Βιολέττα Αναστασιάδου Παιδίατρος/Γενετιστής, Υπουργείο Υγείας (και συνεργάτης Ινστιτούτου Νευρολογίας και Γενετικής)
 - Στέλιος Στυλιανού, Επιθεωρητής Σωματικής Αγωγής, Υπουργείο Παιδείας
 - Δρ. Μάρω Σολωμού, Παιδίατρος, Εκπρόσωπος Παιδιατρικής Εταιρείας Κύπρου
 - Δρ. Σάββας Σάββα, Παιδίατρος, Εκπρόσωπος Παιδιατρικής Εταιρείας Κύπρου
 - Δρ. Αδάμος Χ΄ Παναγής, Παιδίατρος, Εκπρόσωπος Παιδιατρικής Εταιρείας Κύπρου

Δέσπω Λουκά Χριστοδούλου Χημικός, Γεν Χημείο, Υπουργείο Υγείας
Αντιγόνη Μενελάου, Μικροβιολόγος Τμήμα Ερευνών, Υπουργείο Υγείας
Σάββας Κλέανθους, Λειτουργός Επιθεώρησης Εργασίας 1^{ης} Τάξης
Ελένη Στυλιανοπούλου, Λειτουργός Περιβάλλοντος
Άλκης Παπαδούρης, Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος

16 Ιανουαρίου 2004

Υπουργείο Υγείας

CONFIDENTIAL